

**Opinia ornitologiczna i chiropterologiczna
wraz z zaleceniami kompensacji przyrodniczej
na potrzeby ocieplania budynku Szkoły Podstawowej
w Dźwiersznie Małym w gminie Łobżenica**

Wykonane przez Firmę Milvus – Szymon Wójcik

Łobżenica, kwiecień 2020 r.

Metodyka badań ptaków

Wizję terenową mającą na celu ocenę populacji ptaków zasiedlających niniejszy budynek wykonał Szymon Wójcik dn. 9.04.2020 r. w godz. 10:30 – 12:00. Dokonano oceny liczebności ptaków zasiedlających budynek tj. kawka *Corvus monedula*, gołąb miejski *Columba livia forma urbana*, szpak *Sturnus vulgaris*, wróbel *Passer domesticus*, mazurek *Passer montanus*, sikory *Parus sp.*, pustułka *Falco tinnunculus*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros* ze szczególnym uwzględnieniem jerzyka *Apus apus* na podstawie:

- gniazdowania ptaków
- aktywności ptaków wokół budynku oraz wlatywania do gniazd w szczelinach ścian
- ilości i wielkości szczelin wlotowych i stanu stropodachu, ścian oraz blachy na ścianie szczytowej
- śladów działalności ptaków (odchody, fragmenty gniazd)

Istotnym kryterium była wiedza autora dotycząca występowania gatunków w innych podobnych badanych przez niego budynkach w sezonie lęgowym. Autor wykorzystał m.in. wiedzę własną zgromadzoną podczas wykonywania „Inwentaryzacji jerzyka w Jaworznie w latach 2008-2010” (dane z ponad 150 budynków) oraz opinii ornitologicznych i chiropterologicznych wykonywanych na potrzeby termomodernizacji (około 530 budynków) w latach 2008-2020 w około 30 miastach. Zgromadzone dane na temat konstrukcji budynków, obecności szczelin i nisz lub ich braku, są bazą pozwalającą na dobrą ocenę potencjalnego gniazdowania ptaków również poza sezonem lęgowym.

Wnioski

Na podstawie oceny stanu budynku, występowania w nim szczelin oraz nisz, a także występowania śladów bytowania ptaków, stan ich populacji gniazdujących w niniejszym budynku oceniono następująco:

- Stan ścian, blachy szczytowej oraz parapetów jest bardzo dobry. Pojedyncze szczeliny pod blachą zasiedlone są przez ptaki. Oznaczono je na zdjęciach.
- Możliwość hibernacji nietoperzy jest ograniczona ze względu na uszczelnienie strychu materiałem izolacyjnym, a tym samym utrudniony dostęp do strychu. Możliwa jest obecność i rozród pojedynczych osobników w szczelinach w obrębie okapu.

Gatunki gniazdujące

- jerzyk *Apus apus* – 1-2 pary ptaków. Liczebność jerzyka jest trudna do ustalenia ze względu na wygląd elewacji i brak możliwości faktycznej oceny jego liczebności w okresie prowadzenia badań. Możliwe jest gniazdowanie ptaków w szczelinach na ścianie południowej. Nie jest prognozowana większa liczebność ze względu na dobry stan ścian, parapetów i blachy szczytowej.

- wróbel *Passer domesticus*– 3 pary ptaków. Gniazdowanie ptaków w miejscach pokazanych na zdjęciach.

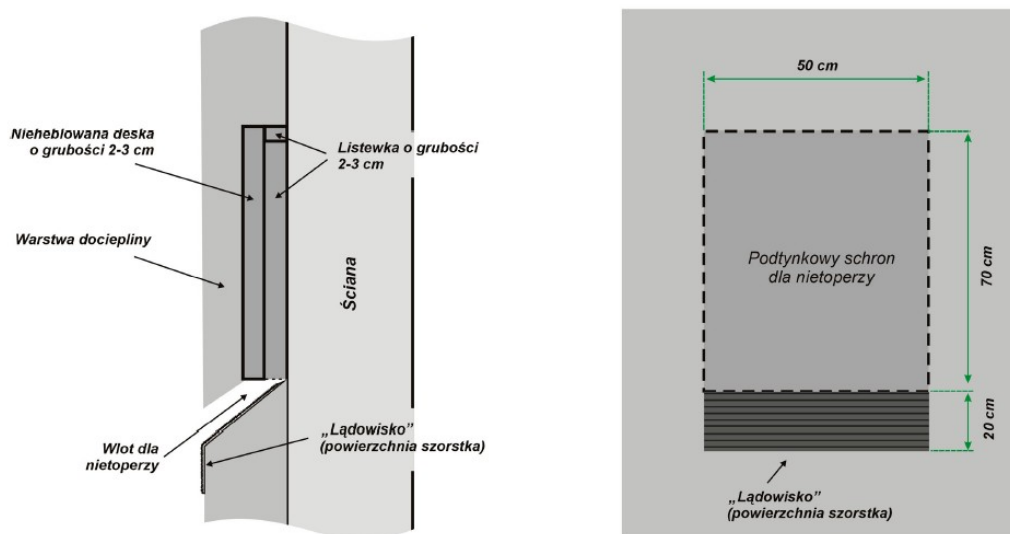
- kopciuszek *Phoenicurus ochruros* – 1 osobnik terytorialny przebywający w obrębie budynku; w godzinach wieczornych również odnotowano śpiew samca na dachu budynku. Nie znaleziono miejsca lokalizacji gniazda, ptaka stwierdzano w okolicach szczelin oznaczonych na zdjęciach na ścianie południowej i północnej.

Metodyka badań nietoperzy i wnioski

Wizję terenową mającą na celu ocenę populacji nietoperzy zasiedlających niniejszy budynek wykonał Szymon Wójcik dn. 9.04.2020 r. w godz. 19:20-20:10. Biorąc pod uwagę dane własne autora pochodzące z około 300 budynków, dla których prowadzone były głównie obserwacje ptaków wizualne stwierdzenia nietoperzy podczas kontroli wieczornych występowania jerzyka dotyczyły około 5-10 % budynków. Były to budowle głównie z wielkiej płyty; niewielki odsetek (10-20%) stanowiły również konstrukcje starsze z lat 50-tych o 60-tych. Podczas kontroli temperatura była optymalna dla tej pory roku (temp. 5-9 °C podczas zachodu słońca, lekki wiatr). Prowadzono nasłuch za pomocą detektora Anabat SD2 oraz obserwacje wizualne. Stwierdzono wylot 1 osobnika borowca wielkiego *Nyctalus noctula* ze szczeliny na ścianie południowej. Trudno określić, czy jest to jedynie pojedynczy osobnik, który przebywa tu wiosną, czy w kolejnych miesiącach funkcjonuje w budynku niewielka kolonia odbywająca rozród.

Metody kompensacji dla nietoperzy

Zalecono montaż 1 budki podtynkowej dla nietoperzy na ścianie pd-wsch w miejscu oznaczonym na zdjęciach. Budkę należy zamontować na ścianie, a następnie pokryć styropianem, jak pokazano na fotografiach.

Ryc.1. Wygląd i montaż budki podtynkowej dla nietoperzy (źródło: Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody Salamandra).

Metody kompensacji dla ptaków

Zalecono wywieszenie:

- 2 budek dla jerzyka *Apus apus* od strony północnej na ścianie szczytowej budynku. Umieszczenie budek dla jerzyka pokazano na zdjęciach. Idealnym rozwiązaniem jest wkomponowanie budek dla jerzyka w styropian tak, aby nie wystawały one ze ściany, a widoczna była jedynie szczelina wlotowa. Wykluczy to późniejsze zacieki wokół budki, niszczenie elewacji, przedostawanie się wilgoci do wewnątrz i gnienie samej budki.
- 3 budek dla wróbla *Passer domesticus* – budki należy wywiesić na drzewach liściastych wokół szkoły, otworem wlotowym w kierunku północnym lub wschodnim, na wysokości min. 3 metry od poziomu ziemi
- 1 budki dla kopciuszka *Phoenicurus ochruros* pod okapem w miejscu oznaczonym na zdjęciach.

Harmonogram prac ociepleniowych:

Należy zastosować się do następujących zaleceń:

- Jeśli w sezonie lęgowym (1 marzec – 31 lipiec) zostanie stwierdzona obecność gniazdujących ptaków, konieczne jest wówczas pozostawienie wolnych do końca sezonu lęgowego miejsc (z zalecanym przedłużeniem do 15 sierpnia w przypadku gniazdowania jerzyka), w których gniazdują

ptaki. Wiąże się to zwykle z pozostawieniem wolnej przestrzeni w promieniu 2 metrów od miejsca gniazdowania. W przypadku braku gniazdowania prace można kontynuować. W trakcie prac ociepleniowych należy wywiesić budki dla ptaków.

- Zalecenia w przypadku nietoperzy są podobne jak podane dla ptaków. Jeśli w trakcie rozpoczęcia prac zostanie stwierdzona obecność nietoperzy w budynku należy pozostawić wolną przestrzeń w promieniu 2 metrów od wlotu do końca sezonu rozrodczego (umownie do końca lipca). W sierpniu jednak należy sprawdzić, czy nietoperze nie przebywają jeszcze w budynku, gdyż może to mieć miejsce do października. Nietoperze mogą również zasiedlić budynek po sezonie rozrodczym przebywając w nim do jesieni. Podobnie zalecenia obowiązują również, gdyby prace prowadzone były w latach późniejszych.

Dokumentacja fotograficzna:

Fot.1. Widok budynku od południa (aut. Szymon Wójcik).

Fot.2. Widok ściany zachodniej, oznaczono miejsce gniazdowania wróbla (aut. Szymon Wójcik).

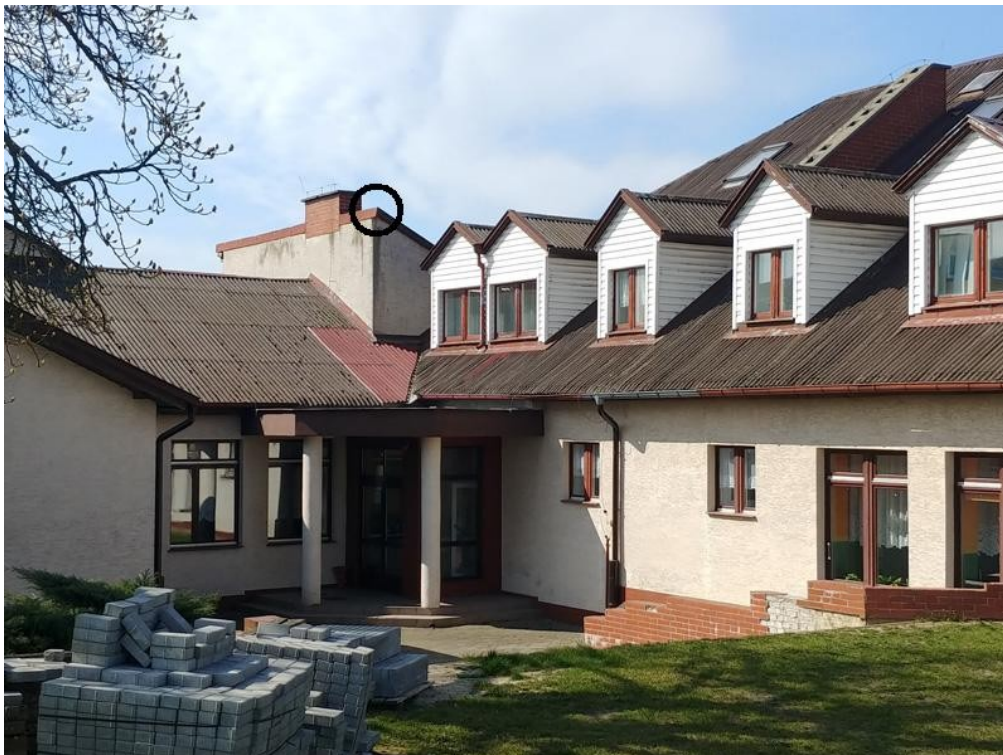
Fot.3. Samica wróbla wychodząca z gniazda na szczycie ściany (aut. Szymon Wójcik).

Fot.4. Widok budynku od strony pn-zach (aut. Szymon Wójcik).

Fot.5. Budynek od północy (aut. Szymon Wójcik).

Fot.6. Oznaczono miejsce gniazdowania wróbla na ścianie szczytowej (aut. Szymon Wójcik).

Fot.7. Wróbel przy miejscu gniazdowania (aut. Szymon Wójcik).

Fot.8. Ściana południowa, z jednego z otworów odnotowano wylot borowca wielkiego (aut. Szymon Wójcik).

Fot.9. Szczelina w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.10. Szczelina w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.11. Ściana wschodnia, oznaczono szczeliny, w których możliwe jest gniazdowanie kopciuszka (aut. Szymon Wójcik).

Fot.12. Szczelina w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.13. Miejsce gniazdowania wróbla (aut. Szymon Wójcik).

Fot.14. Miejsce gniazdowania wróbla w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.15. Samiec kopciuszka *Phoenicurus ochruros* (aut. Szymon Wójcik).

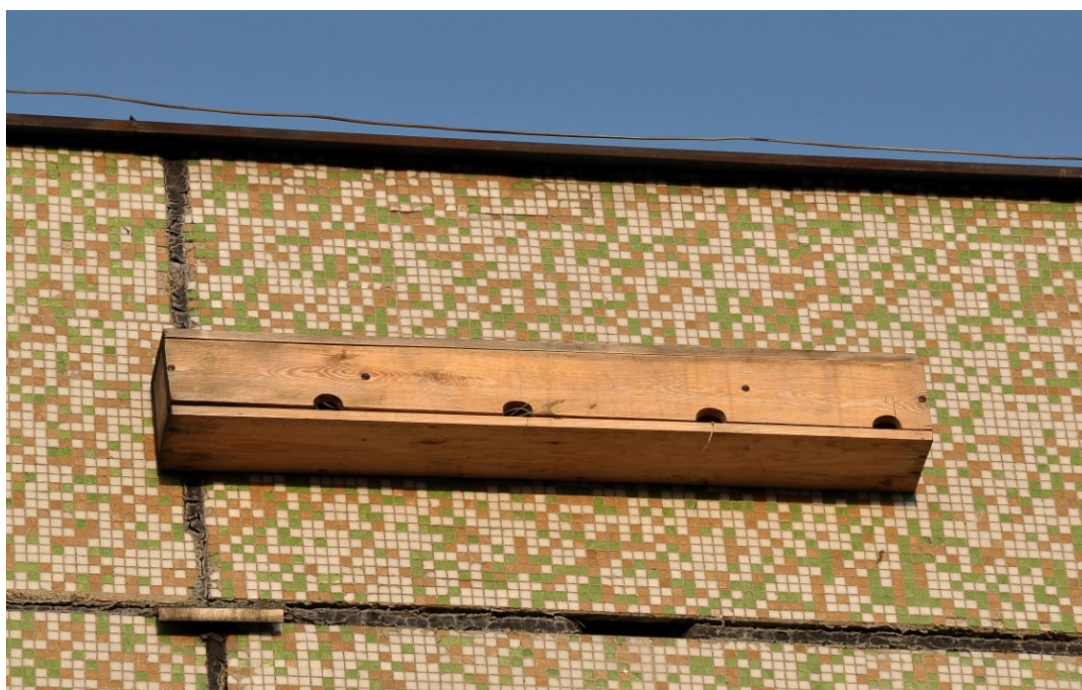
Fot.16. Zalecane miejsce montażu 2 budek dla jerzyka na ścianie północnej (aut. Szymon Wójcik).

Fot.17. Zalecane miejsce montażu 1 budki podtynkowej dla nietoperzy (aut. Szymon Wójcik).

Fot.18. Zalecane miejsce montażu 1 budki dla kopciuszka (aut. Szymon Wójcik).

Fot. 19. Przykładowy sposób umocowania budki dla jerzyka *Apus apus* (aut. Szymon Wójcik)

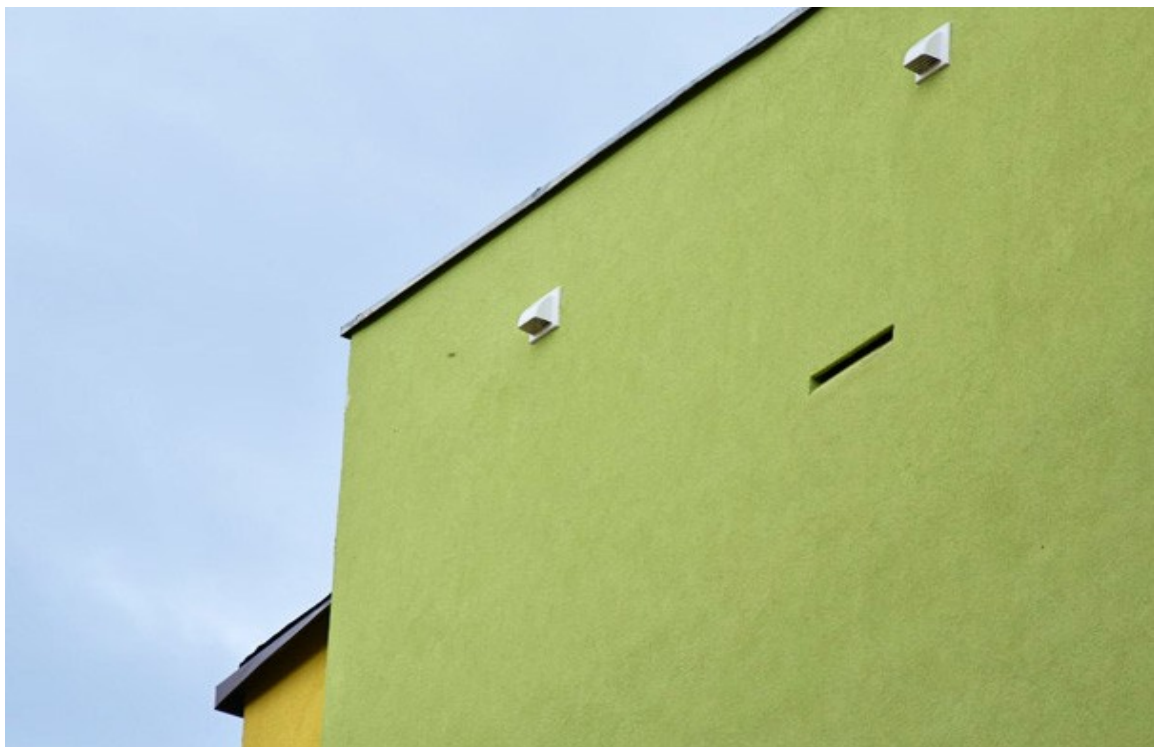
Fot. 20. Efekt końcowy – budka dla jerzyka *Apus apus* otoczona styropianem (aut. Szymon Wójcik)

Fot. 21. Przykładowy sposób umocowania budki dla wróbla (aut. Szymon Wójcik).

Fot.22. Przykładowa budka natynkowa. Po zamocowaniu budki należy ją pokryć styropianem zostawiając otwór wlotowy (aut. Szymon Wójcik).

Fot.23. Budka po pokryciu styropianem – widoczny jest jedynie otwór wlotowy (aut. Szymon Wójcik).

Firma Milvus – Szymon Wójcik
Nawsie Kołaczyckie 29
38-213 Kołaczyce
biuro: ul. Wyszyńskiego 37/36
94-047 Łódź
NIP: 685 214 56 66
www.ornitolog-opinie.eu
milvus@vp.pl
Kom. 535 333 889, 609 888 003